

ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ ТА ІНШИХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ІНВЕСТИВАННЯ БУДІВНИЦТВА

Аналіз стану інвестиційної діяльності в Україні свідчить про те, що будівельна сфера входить у трійку напрямів економічної діяльності, привабливих для інвестування. Особливо це стосується залучення коштів від населення, що врегульовано Законом України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» (Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України № 978-IV від 19 червня 2003 [Електронний ресурс] // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-15>). Інвестиційна привабливість ґрунтується і на змінах порядку оформлення довільної документації на будівництво, які відбулися у 2018 році (Про регулювання містобудівної діяльності: закон України № 3038-VI від 17 лютого 2017 (редакція від 01.01.2019) [Електронний ресурс] // База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.help/law/3038-VI/>). Однак, постійні зміни діючого законодавства, можливість залучення значного обсягу готівкових грошей, на фоні зростаючого рівня корупційності службових осіб різних гілок влади, створює умови для існування злочинної діяльності у сфері інвестування будівництва.

До зазначеної злочинної діяльності залучаються фахівці у галузі житлового та нежитлового будівництва; у галузі банківської, інвестиційної та фінансової діяльності; особи, які володіють окремими професійними навичками, необхідними задля здійснення злочинної діяльності; особи, які зловживають своїм службовим становищем, задля юридичного забезпечення злочинної діяльності у сфері інвестування будівництва; представників громадських організацій, засобів масової інформації, окремих журналістів-розслідувачів. Крім того подібна злочинна діяльність є фактично неможливою без застосування корупційних зв'язків з представниками вищих ланок органів державної виконавчої влади, а також використання корупційного прикриття з боку правоохоронних та судових органів.

Складність та наявність різних проявів злочинної діяльності у сфері інвестування будівництва обумовлює можливість протидії тільки завдяки спільним узгодженим діям усіх правоохоронних органів.

Як свідчить аналіз засобів масової інформації, монополістів будівельної сфери приваблюють землі, які належать окремим відомствам,

наприклад, таким як, Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ України, та ін. Обумовлено це, перш за все, вдалим місцем розташування, відсутністю зайвих об'єктів на території (тобто відсутні втрати на знесення); відсутністю мешканців, які потребують відселення, а інколи наявністю фортифікаційних споруд, які можливо використати під фундамент, або під місця для паркування. Однак, отримати дозвіл на будівництво на таких землях фактично не можливо без встановлення та використання корупційних зв'язків у відповідних відомствах, Фонді державного майна України, органах місцевого самоврядування.

Так, 14.05.2019 р. Національним антикорупційним бюро України затримано колишнього командувача Національної гвардії Юрія Аллєрова та інших осіб за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 5 статті 191 КК України (розтрата майна на суму майже 82 мільйонів грн). Крім того, затримано також директора компанії «Укрбуд Девелопмент». Злочинна схема полягає у нерівноцінному обміні квартир, призначених для Національної гвардії: замість 50 квартир і 30 паркомісць у житловому комплексі «Аристократ», який було збудовано на земельній ділянці військової частини Нацгвардії, Аллєров погодився прийняти 65 квартир в ЖК «Оберіг», що на околиці м. Київ, які коштують менше понад на 100 мільйонів грн. (НАБУ затримало генерала Нацгвардії через квартирну схему. Телепрограма «Наші гроші». Режим доступу: <https://bihus.info/nabu-zatrimalo-general-a-nacgvardii-cherez-kvartirnu-skhemu-z-syuzhetu-bihusinfo>).

Як свідчать результати аналізу засобів масової інформації, навіть на цьому прикладі, можливо виявити ознаки вчинення злочинів, які можуть за підслідністю підпадати до компетенції інших правоохоронних органів, крім НАБУ, таких як: ДБР, Державна фіскальна служба України, СБУ, Національна поліція України, та ін.

Однак, законодавством України та міжвідомчими нормативно-правовими актами не передбачено створення слідчо-оперативних груп (або штабів) за участі новостворених правоохоронних органів, таких як ДБР та НАБУ, що, на наш погляд, створює умови для їх своєрідної відособленості та не сприяє використанню інших фахівців у розслідуванні не притаманних для правоохоронної діяльності зазначених підрозділів правопорушень.

Взагалі, на наш погляд, існування таких правоохоронних органів з «широкими» повноваженнями, як ДБР та НАБУ, можуть створювати умови для «заволокічування» проваджень за участі корупціонерів вищих ешелонів влади, а також для використання їх у політичному протистоянні та у конкурентній боротьбі між монополістами різних галузей господарської діяльності (включаючи сферу будівництва).